

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yesha'yah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5567 [1806/1807]

U

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9839

מ (א) העם ההלכים בחשך ראו אור גדול ישיבי בארץ צלמות
 אור נגה עליהם : (ב) הרבית הגוי לא הגדלת השמחה
 שמחו לפניך בשמחת בקציר באשר יגילו בחלקם שלל : (ג) כיו
 את על סבלו ואת מטה שכם שבת הנגש בו החתה כיום מדין :
 לו קרי (ד) כי

ר ש י

מ (א) העם ההולכים בחושך • הם יושבי ירושלים שהיו חשוכים מדאגת
 סנחריב כענין שאמר (יחזקיהו לקמן ל"ז) יום לרה ותוכחה ונאנה
 היום הזה : ראו אור גדול • זמפלתו של סנחריב : (ב) הרבית הגוי • נעשו
 גדולים לכל שומעיהם כששמעו האמות הנסים שנעשו להם : לא הגדלת השמחה •
 ולא לחויביו ובתיב לא בלמ"ד א"ף לפי שלא היתה שמחת חזקיהו שלימה לפי שבחנתו
 הפרק נאמר לו הנה ימי בחים ונשא כל אשר בביתך לקמן ל"ח) : כשמחת בקציר •
 תירגס וונתן כחדוות גלחי קרצ שהיא כעין קציר הורגי אדם קוצני צוארים ושינה
 הכתוב בלשונו לדרוש שהיה אותו הנס בניל קציר העומר כאשר יגילו בחלקם שלל
 מזרים זימי משה שאף באן חלקו שלל כוש ומזרים וחמדת כל הגוים (כמ"ש לקמן
 ל"ז) שכשחזר מעל תרהקה מלך כוש בא לו לירושלים עם כל חזרות כוש ומזרים
 כענין שנאמר (לקמן מ"ה) יגיע מזרים וסחר כוש וסנאים וגו' וסכל בזוז חזקיהו
 ועמו : (ג) כי את על סבלו • עול שהיה סבל לחזקיהו ושהיה מטה את שכם
 למשא כדד להעלות מם קשה ואת שצט יהודה שהיה נוגש בו בחזקיהו החיתות
 ושבירת יחד בלילה אחד : כיום מדין • זימי גדעון שאף הם נפלו יחד בלילה אחד
 ובלייל קציר העומר כמו שנאמר והנה גליל שעורים מתהפך זמחנה מדין : (ד) כי

מכלל יופי

הטרחא : (יא) ויסרני , מן הדגוש , ונא למ"ד הפועל צני"י שלא כדרך חזקיהו
 כי הראוי ויסרני בפתח" כמו והוא קללני , ואפשר שיהיה מן הקל ויו"ד הכתובה י"ד האיתן
 ויו"ד הפועל בבלעת בלגה הסמ"ך ונא" על דרך חסרי הו"ל כמו במקנות יצרהו : (יג)
 מעריצכם , שם בפלס יתן אוכל למכביר , כלומר הוא מעריצכם שתערטו ממנו כמו הוא
 מוראכם שתיראו ממנו , ובפירוש והוא יתן לכם עריבות וכן , ולא יוכלו אויביכם להרע לכם :
 (טז) צור , נווי , וכן חתום , ונא נור בשקל סוב בתשלמו , וענינו ענין קשירה כמו
 ותהיינה נצורות , ומבוקעים ומנוררים : בלמודי , שם תאר לתלמידים , וכן וכל בניך למודי
 ה' , למוד מדבר : (יז) וחכיתי , בחיר"ק עי"ן הפועל וענינו כענין התקוה : וקויתי ,
 צני"י : (יט) המצפצפים , ענין הצפצוף בעופות כענין הדבור באדם והוא בן ארבע :
 (כ) אם לא , שנועה , כמו אם לא שיתי , והדומים לו : שחר , כלומר אין לו זהר
 וברורית : (כב) מעוף , שם , ענינו חשך כמו ארץ עיפיתה כמו אופל , כי שניהם שרש
 אחד : ואפלה , בא לנקנה בלשון זכר , ולא שיהיה לשון זה נופל על זה , אלא יש בו דבר כסתר
 נופל , ופירושו אל אפלה מנודח (כג) מעוף , שרשו עוף , והוא פעול הכבד הנוסף ענין
 טשקה , כמו ארץ עפתה , וכן מוצק ושרשו טוק , כמוהו ענין טוקה או יהיו שניהם שמות ופירוש
 הפסוק בשרש עיף :

ישעיה ט

(ו) פי כר-סאון סאן ברעש ושמלה מגוללה בדמים והיתה
לשרפה מאכלת אש : (ה) ברילד ילד לנו בין נהין לנו והיה
המשרה על שכמו ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר-
שלום : (ו) למה למה למרבה ק' המשרה ולשלום אין קץ על פסא
דוד ועל ממלכתו להכין אתה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה
ועד עולם קנאת יהוה צבאות העשה זאת : (ז) דבר שלח אדני
ביעקב וגפיל בישראל : (ח) וידעו העם כלו אפרים וישב שמרון

בגאווה

ר ש י

כי כל סאון סאון ברעש - יש פותרין אותו לשון סאה ומדה כמו שדרשוהו רבותינו
אך לפי פשט לשון המקרא לא יתכן לפרשו מגזרתו מאחר שאין הוי"ו והנו"ן מעיקר
התיבה אלא כמו סאון מן סואה והמון מן הומוה וחרון מן חרה לא יתפעל עם
הנו"ן לומר סאון אלא סואה כמו מן המון הומוה ומן סאון שואה ולא יאמר סאון
הוא מן הומוה - ואני אומר שפירושו לפי הענין ואין לו דומה מן המקרא ופירושו
לשון זהל נחון במלחמה - כי כל סאון סאון ברעש קול נחון שום נוח במלחמה
ברעש שעטת סוסים והגפת תריסין הוא ושמלה הרוגי המלחמה מגוללת בדמים
חבל נחון זה אין צו רעש ואין צו דם : והיתה לשרפה - יקד יקוד מאכולת :
(ה) כי ילד יולד לנו - אע"פ שאחז רשע הוא צנו הנו"ל לו זה כמה שנים להיות
לנו תחתיו למלך - נדיק יהיה - ויהיה משרת הקב"ה ועולו על שכמו שיבא עוסק
בתורה ושיחר מוצת ויטה שכס למשאו של הקב"ה ויקרא שמו הקב"ה שהוא
מפליא ענה ואל גבור ואבי עד קרא שמו של הזקיהו שר שלום ואמת יהיה צימיו -
(ו) למרצה המשרה - למי יקרה השם הזה למלך המרצה המשרה של הקב"ה
על עצמו לירא מפניו - משרה לשון שרה זולת שובת החולקים - אך יש לומר
שאף שר שלום משמותיו של הקב"ה וקריאת שם זה אינו לשם ממש אלא לשם גדולה
ושררה כמו וקרא שם צבית לחם וכמו ועשיתי לך שם - אף כאן ויקרא שמו ויתן
לו שם וממשלה ולשלום הגיתן לו אין קץ שהיה לו שלום מכל עבריו ואין קץ זה לשון
הפסק עולמית אלא אין קץ לסביבו על כסא מלכות דוד יהיה שלום זה במשפט
ולדקה שעשה יחזקיהו : ולשלום - וי"ו זתיקון המלה הוא הרצה משרה על שכמו
ומה גמול ישלם לו הנה לשלומו אין קץ ואין קצבה : מעתה ועד עולם - עולמו של
יחזקיהו כל ימיו וכן מצינו שאמרה חנה על שמואל וישב שם עד עולם ולתשובת
החולקים האומרים לדעתם יש להשיבם מהו מעתה והלא לא בא אותו עד לסוף
חמש מאות שנה ויותר : קנאת ה' נצחות - שקנא לציון על אשר יעץ עליה ארם
ופקח העשה זאת ולא אחז רחוי לכך ואף זכות אבות תמה - תוספת ואמרו
רבותינו בקס הקב"ה לעשות יחזקיהו משיח וסנהרביבגוג ומגוג אמרו מלאכי השרת
לפני

פירוואהר! דא שטידמט אללעס אין שלאכטגעטיממעל, דאז געוואנד אין בלוט גע-
 טויכט; דא לאדערט פייער, פריסט ווייט אום זיך הער! — (ה) אכער אונס איזט
 איין קינד געבאָהרען, איין זאָהן אונס געגעבען; הערשאַפֿט רוהט אויף זיינען
 שולטערן, זיין נאָהמע איזט: וואונדערפֿאַללער! ראַטה דעם מעכטיגען גאָטטעם!
 דעם עוויגען פֿאַטערס! דעם פֿרידענס פֿירסטען! (ו) דער העררשאַפֿט ערווייטער-
 רונג, דעם עוויגען פֿרידען איזט קיין ציהל געועצט; ער העררשט אויף דור'ס
 טהראָן, גרינדעט אויפֿס נייע זיין רייך, בעפֿעסטיגט זיא מיט רעכט אונד גערעכטיג-
 קייט, פֿאַן נון אָן אויף עוויגע צייטען הין. דער אייפֿערגנייסט דעם עוויגען צבאות
 פֿאַללבריינגט דיא טהאַט. (ז) דער עוויגע זענדעט זיין וואָרט אין יעקב, עס בריי-
 טעט אין ישראל זיך אויס. (ח) דאז גאַנצע פֿאַלק ערפֿעהרט עס דאן, אפרים אונד
 שמרון'ס בעוואָהנער, דיא האַכמיטהיג, מיט שטאַלצעס זינגע, שפרעכען: (ט)
 ציגעל

ב א ו ר

היה בונם גדול ותשיעה גדולה, כי גדעון בשלש מאות איש הכה את כל מחנה מדון, שהיה כדי
 ארבה לרוב, ולהם ולגמליהם אין מספר. (ד"ק). (ד) כי יגוי. המפרשים נלחנו מאד
 בנאור המקרא הזה, כאשר יראה הקורא הנעים בדברי-הס. אבל מהמשך המקראות נראה,
 שזייד הכניא נזה רעש שדה מערכה, שהומו הלוחמים בסער ורעם, הרונים יתגוללו בדמם,
 ושמלותם טבולות בדם, ומחנה השוכאים ישרפו ערי המנוצחים באש. וכל זה היה ביום הטבח
 הגדול בארץ ארם, אשר המית בו מלך אשור את רבין (מלכים ב' ט"ז ט'). סאון סאן. אמרו
 המפרשים שאין לו דמיון במקרא, ואולי הוא מלשון סאון (להלן ג' ד') בחלוק' זס' שרן, והוא
 ענין מהומה. (ה) בי וכו'. הכניא אומר לחנשי יהודה: שיכניו ויפלו ולא יוסיפו לקום, אבל
 לבנותן ה' בן מלך, יורש כתר, ילד חכם וירא חלמים, והוא ימלך תחת אביו ויעה שכתו
 לסבול עול השדרה, לעשות משפט וכדקה בתוך עמו, וה' יעשה נפלאות בימיו ויקים ענתו הטובה,
 וימלא חסד בעיני הקב"ה, שהוא שוכן עד ושר שלום, לתת השקט ונטחה בארץ יהודה. ילד.
 זה חזקיהו, כי הוא נולד לפני מלכות אביו תשע שנים (עיין בדברי-רש"י ז"ל למעלה מזה ז'
 י"ד) והיה צעיר הכנראה הואת רך מאד בשנים. ויקרא שמו. של חזקיהו. פלא. על שם
 שיליא ה' לעשות בימיו. יועץ אל גבור. יועץ סמוך לחל גבור, והטעם שכל צעיר חזקיהו
 תקום, כאלו כועץ עם ארון העולם. אבי עד שר שלום. תוארים לחל גבור. וכל זה נאמר
 מאד להמשך המקרא, וכן תרגם החכם המתרגם אשכנזי. (ו) למרבה המשרה יגוי. המרבה
 למרבה הוא שם והוא סמוך, לפיכך נקוד הוא נכרי, אמר לרוב המשרה ולשלום אין קץ שיהיה
 על כסא דוד ועל ממלכתו. (מדברי ד"ק). ולסעדה וכו'. שלא תמוט מלכותו ומשרתו
 מעתה ועד עולם. ואמר במשפט וכדקה, כי בהם יכון הכסא ותקום המלוכה. (מהג"ל).
 קנאה ה' צבאות. שקנא לבין, על אשר יען עליה ארם ופקח. (רש"י). תעשה זאת. זאת
 הגדולה שתהיה למלכות בית דוד, כי יקנא ה' לארצו ויחמול על עמו. (ז) דבר שלח ה'
 ביעקב. הכנראה שנתנבא לפורענות פקח בן רמליהו. (רש"י). ונפל בישראל. ואשתמע
 בישראל. (הכשדי). וקרוב לזה תרגמתי. (ט) לבנים נפלו וכו'. נעלה ביהודה ונקיננה
 וכנכיענה

ר ש י

לפני הקב"ה מי שקנץ דלתות הסיכל וסגרן למלך אשור יעשה משיח מיד סתמו
 הכתוב: (ז) דבר שלח ה' ביעקב. הכנראה שנתנבא לפורענות פקח בן רמליהו:
 ונפל בישראל. מעתה תקיים בהם: (ח) בגאווה ובגודל לבב לאמר. מה
 שהיו

תרגום אשכנזי

צינעל פֿילטן, נון בויען וויר מיט קוואַדערשטיינען; זיקאָמאַרען וואַרדען אַבגעהויבן
 ען — וויר זעצען צעדערן און איהרע שטעללע. (י) אַבער דער עוויגע ערהעבט רצין'ס
 פֿיינדע איבער איהן, וויגעלט ווינע געגנער אויף. (יא) ארם פֿאַן מאָרען, פֿלשחים
 פֿאַן אַבענד, פֿערשלינגען ישראל מיט פֿאַללעם ראַכען; נאָך לעסט זיין צאָרן ניכט
 נאָך, נאָך איזט ווינע האַנד אויזגערעקט! (יב) דעננאָך קעהרט דאָ פֿאַלק צודעם,
 דער עס שלעגט, ניכט צוריק, זוכען דען עוויגען צבאות ניכט. (יג) זאָ צער־
 ניכטעט דער עוויגע אין ישראל קאָפּף אונד שווייף, אַסט אונד שילף אין איינעם טאַג.
 (יד) גרייזע, אַנגעזעהנע מעננער זינד דער קאָפּף, פּראָפֿהעטען, וועלכע ליגע
 לעהרען, זינד דער שווייף. (טו) דיא לאַברעדנער דיזעס פֿאַלקס לייטען איררע;
 צו גרונדע געהן דיא גליקל'ך געפריונען! (טז) דרום פֿרייעט זיך דער עוויגע איהן.
 דער יינגלינגע ניכט, ערבאַרמט זיך ניכט איהרער וואַזען, איהרער וויטטוען; דען
 אַללעס איזט הייכלער אונד בעזעוויכט, אַללער מונד רעדעט נידערטרעכטיגקייט.
 נאָך ווענדעט זיין צאָרן זיך ניכט, נאָך איזט ווינע האַנד אויסגערעקט! (יז) יאָ,
 באַסהייט

ב א ו ר

זוכקיענה אלינו ונמליך מלך בתוכה את בן טבאל. (למעלה מזהו וי"ו). שקמים. הוא מין
 ממיני התאים, נקרא בלשון יון ורומי (זיקאָמאַרום), קרוב לשמו העברי, ובל"א (מויל
 בערפֿייגענבוים). (י) וישגב ה' את צרי רצין עליו. ראה מלכים ב' (ט"ז ט').
 ואת אויביו יסכסך. וית בעלי דבנהי יערר. (הכשדי). וכן תרגמתי. (יא) ארם מקדם
 ופלשחים מאהור. ארם ממדינחא ופלשתאי ממערבא. (הכ"ל). ויאכלו את ישראל וכו'.
 הקורא בספרי הקדש ידע כי מיום שיצנו ישראל על אדמתם היו להם מלכי פלשתים ומלכי ארם
 למשול ולטוקה, והנה אמר פה הכניא לישראל, שנכל אלה הנרות לא שנ עוד חרון אף ה'
 מהם, ועוד יביא עליהם אייב חזק מכל הראשונים, והוא מלך אשור. (יב) המכהו. הוא
 השם, שהוא המכה נאמת. ונאו סימנים שנים, כמו (יהושע ז' כ"א) בתוך האהלי. (יג)
 עזרא. (יג) ויכרתה' וגו'. עיין במלכים ב' (י"ג). בפה ואגמון. החזקים והחלשים.
 כפה הוא ענף העץ, כמו וכפתו לא רעננה (איוב ט"ו), ואגמון הוא הגומא הגדל במים.
 (כד"ק). וכן תרגמתי אשכנזית. (יד) ונביא מורה שקר הוא הונב. כי נביאי השקר
 מקטני העם היו, ולמנוא חן בעיני הגדולים היו מתנבאים להם טובה, ומנטיחים אותם על
 שקר, כדי שיתנו להם פת או יין, כמו שכתוב (מיכה ב' י"א) אטיף לך לין ולשכר והיה מטיף
 העם הזה. (הכ"ל). (טז) מאשרי העם הזה. משנתי עמא דיין. (הכשדי). וראה
 למעלה מזה (ג' י"ב). ומאושריו מבלעים. חנשי ישראל, המאושרים בני החנפים המוליכים
 אותם בדרך לא טוב, נשחטים והולכים לאבדון. (טז) לא ישמח ה'. כדרך לשון אדם,
 כי בהיות הנעשה בטוב, ישמחו עושיהם. (כן עזרא). (יז) שמיר ושיח תאכל. דרך האש
 שתכל

ר ש י

שהיו אומרים בגאווה ובגודל לבב: (ט) לבנים נפלו וגזית נבנה. המלכים
 שהיו לנו קודם שמלך פקח כגון יהואחז בן יהוא שנימוז נתמעטנו כענין שנאמר
 (מלכים ב' י"ג) כי אבדס ונלך ארם שפלים היו והם הלכו להם כבנין לבנים
 רעוע הנופל חבל זה שהוא עכשיו חזק הוא כבנין לבני גזית וכן ארזים טובים
 משקמים לבנין: (י) וישגב ה' את גרי רצין עליו. הם בוטחים צמח שנאמרו על
 רצין

בגאווה ובגודל לבב לאמר : (ט) לבנים נפלו וגזית נבנה שקמים
 גרעו וארזים נחליף : (י) וישגב יהוה את צרי רצין עליו ואת
 איביו יסכסך : (יא) ארם מקדם ופלשתים מאחור ויאכלו את
 ישראל בכל־פה בכל־זאת לא־שב אפו ועוד ידו נטויה : (יב) והעם
 לא־שב עד־המפכה ואת־יהוה צבאות לא־דרשו : (יג) ויכרת יהוה
 מישראל ראש וזנב כפה ואגמון יום אחד : (יד) זקן ונשוא־פנים
 הוא הראש ונביא מורה־שקר הוא הזנב : (טו) ויהיו מאשרי העם
 הוזה מתעים ומאשריו מבלעים : (טז) על־בן על־בחוריו לא־ישמח
 אדני ואת יחמיו ואת־אלמנותיו לא ירחם פי כלו חנף ומרע וכל־
 פה־דבר נבלה בכל־זאת לא־שב אפו ועוד ידו נטויה : (יז) פי

בערה

ר ש י

רצין מלך ארם והקצ"ה ישגב את מלך אשור עליו (ויסכסך רצין וצריו זה צזה ומתוך כך לא יהיה לישראל לעזרה ס"א) כך שמעתי . ואני אומר את חויביו כלפי השכינה הוא אומר הקצ"ה יסכסך את חויביו זה צזה גוי צגוי ארם ופלשתים צישראל וישראל זה צזה כמו שנאמר לנטה צענין מנשה את אפרים וגו' : (יא) ארם מקדם . ארם הרעו להם מקדם צימי יוהאחז ויואש ופלשתים הרעו להם מאחור שהפלשתים להם צמערצ : ככל זאת וגו' ועוד ידו נטויה . עד שיביא עליהם סנחריב : ד"ה ארם מקדם ופלשתים מאחור היו משחיתים ציהודה צימי אחז כמו שמפורש ד"ה (צ' כ"ה) ועל ישראל ועל יהודה היה ישעיה מתאונן על הצרות הללו : (יב) עד המכה . עד הקצ"ה שהוא מביא עליו המכות האס : (יג) כפה ואגמון . לשון מלכים ושלטונים ארק"וולוד צלע"ז (שתי מלות צלשון איטליה , ארקא וואלטא . Area volto צל"א געוועלצטער גאנג , שוויצאגען , וכן לועז הרב צסוטה ל"ד א' צד"ה כיפין) כלומר אותם החופפים עליהם ככיפה זו : ואגמון . חף הוא כיפה קטנה וע"ש שכפופה כאגמון קורא לו אגמון וצברוי" דשמואל מצינו שיש מזלות צרקיע ממונים ואלה שמותם וכאן אמר הנביא שכל חכמיהם המתנצאים להם וחוזים צכוכבים את הצלות עליהם יכרית ה' מהם : (טו) מאשרי . מדרכי כמו צאשורו אחזה רגלי (איוב כ"ג) : (מאושריו . שלמדו דרכי מדרכי התועה סא"ח) : ומאושריו מצולעים . הנדרכים צדרך המתעים המאשרים אותם צדרכים הללו דרכים מסותרים ונזוכים שאין פתח לצאת מהם ולשון צילוע נופל על הדרך כענין שנאמר צמקום אחר עמי מאשריך מתעים ודרך אורחותיך צלעו (לעיל ג') : (טז) ומרע . רשע כמו צרע מרעים (לעיל א') : (יז) כי צערה כאש רשעה . רשעתם תצער צם ותאכלם כאש : שמיר ושית .

שלהם

ישעיה ט י

בערה כאש רשעה שמיר ושיית האכל ותצת בסככי היער ויהאבכו
גאות עשן : (יח) בעברת יהודה צבאורת געתם ארץ ויהי העם
כמאכלת אש איש אל אחיו לא יהמלו : (יט) ויגזר על ימין ורעב
ויאכל על שמאל ולא שבעו איש בשר זרעו יאכלו : (כ) מנשה
את אפרים ואפרים את מנשה יהדו המה על יהודה בכל זאת
לא ישוב אפו ועוד ידו נטויה :

י (א) הוי החקקים חקקי און ומכתבים עמל פתבו : (ב) להטות

מדין

ר ש י

שלהם תאכל המורדים והפושעים שבהם : בסככי היער . גדלת העם סנני
ענפים : ויתאבכו גאות עשן . יסיו נבוכים ומוסגרים בחזק עשן התצורה :
ויתאבכו . כל לשון נכך חין יסוד תיבה חלח נך כמו מבכי נהרות (חיוז כ"ח) עמק
הנכח (תלים כ"ד) והכו"ן צאה לו לפרקים וכאן צא לו חל"ף במקום נו"ן כמו
חל"ף של אבחת חרב (יחזקאל כ"ח) וחל"ף של אחותי באזניכם (חיוז י"ג) :
(יח) געתם ארץ . ונתן תרגם הדוכת ארעה וקסה צעיני לפרס כן שהיה לו
לומר געתמה הארץ ואחרי שאין לו דמיון במקרא (לא אחר לשון התרגום ולא
לשון אחר) חני מפרשו לפי עניינו צעברת הקצ"ה געתם העשן הזה לארץ והוא
לשון נגזר על הארץ או לשון נתן והגיע לארץ : (יט) ויגזר על ימין יצו וישללו
זה את זה על ימין או על שמאל ולא יוכל להם : איש צשר זרעו . ת"י גבר ניכסי
קריציה יצון : (כ) מנשה את אפרים . מנשה יתחבר עם אפרים : ואפרים
את מנשה . עם מנשה ויהדו המה יתחברו על יהודה :

י (א) חקקי און . שטרי חון שטרו' מזוייפין : ומכתבים . לשון ערבי הוא כמו
מכתבי' (שהמס חירק וכף שבה ות' קמונה) בלשון עברי : (ב) להטות .
על

מכלל יופי

ט (ב) לו הגרלה השמחה, פירוש לו לגנוי זכר, והוא ישרא, וכתוב לא באל"ף ופירושו
לגנוי הרבית השמחה, אבל לאיביהם לא הגדלת אבל המעטת : כשמחת
בקציר, בא בתי"ו שלא בסמיכות, והתי"ו במקום ה"א כמו כשמחה, וכן אם אתן שנת לעיני,
שפעת אני רואה, והדומים להם (ג) הברו, שם, והבי"ת בקמ"ץ חטף, וענינו כובד
המשא וטעינתו על הכתף : (ז) כיכל סאון : סואן, התי"ן שרש, וענינו לפי מקומו מלחמה,
ולא מנאנו לו חבר, ויהיה סאון תואר וסאון פועל בפלס טוחן, ופירושו אמר כי כל מלחמה
לוחם אדם ברעם : מנוללה, פועל מהמרובע מן הכפולים ענין סניב : (ה) פלא, תואר,
ובמכלל הפ"א צביר"י וכל שאר פלא בסנו"ל, ובפירושו, ויקרא שמו של הקב"ה שהוא פלא
ויועץ אל גבור ואבי עד קרא שם הילד הזה שר שלום, והם כתיים לאל יתברך, ואל גבור פירוש
יכול וגבור, ופירוש אני עד שהוא קיים לעולם וכוא אני הזמן : למרבה, המ"ם סתומה
צכתיב וקרי מ"ם פתוקה נסוף התיבה בכתוב, ויש דרש כאשר יסתמו קומות ירושלים שהם
פרגים